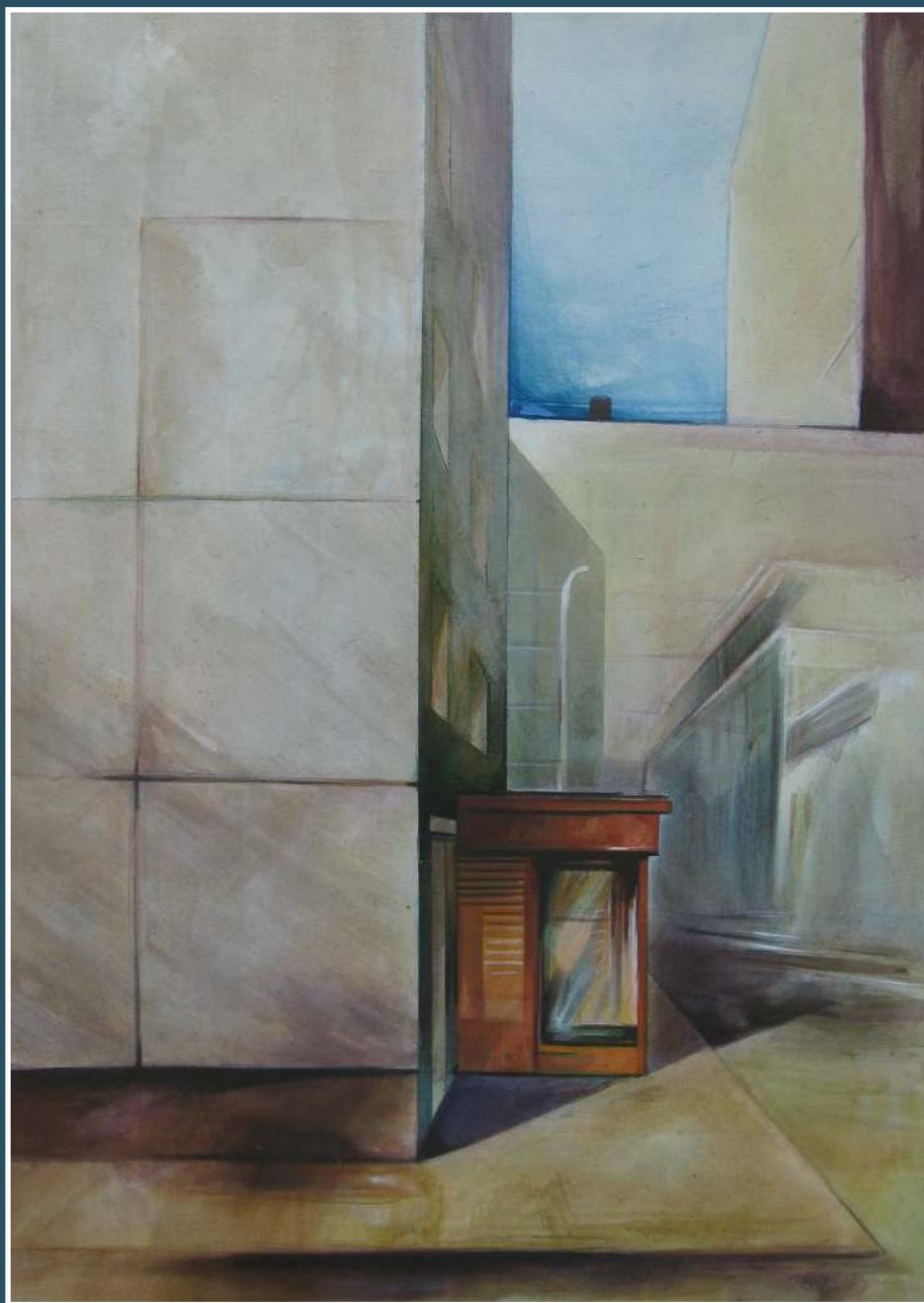

AZ IDEÁLIS VÁROS EGY UTÓPIA ELÉRHETETLEN SZÉPSÉGE

BOZSÉR ZSOLT: AZ IDEÁLIS VÁROS
(olaj, 50x70 cm)

Grafikusnak tartom magamat, annak ellenére, hogy mostanában inkább táblaképeket festek. A képzőművészet, a rajz iránti elkötelezettségemet meghatározta Giambattista Piranesi (1720-1778.) munkássága. Varázslatos rézkarcait először könyvekben láthattam, később azonban Budapesten a Szépművészeti Múzeumban, majd Amszterdamban a Rijksmuseumban alkalammal nyílt azokat a vedutákat, városképeket személyesen tanulmányozni, amelyeket a kortársak és az utókor is ámulva, etalonként határozott meg. Piranesi olyan családba született, amelyben a művészetek, a szobrászat, a rajzolás, az építészet kvalitásos szintű művelése olyan természetes volt, mint másnak

a levegővétel. Utazásai során (Róma, Velence, Firenze) olyan festők pallérozták, mint Giuseppe Vasi, Tiepolo, Canaletto. Ez utóbbi a városképfestészet, a vedutaábrázolás mesterei közé tartozott, olyannyira, hogy Drezdáról, Varsóról készített festményeit felhasználva építették újjá a II. világháborúban földig rombolt városokat.

A XVIII. században az építészek Róma városképét teljesen átfomálták, barokk palotákat, templomokat, közösségi tereket alkottak, melyeket Piranesi és más alkotók képeken jelenítettek meg. Másrészt az antik építészeti emlékeket, romokat elkezdték kiásni évezredek álmukból. Aki megnézi Piranesi rajzait Rómáról, nem tud betelni azok részletességével.

Órákig lehet elmerengeni egy rézkarc mellett, nem lehet azt megenni, mert minden pillanatban találunk újabb érdekességet. A hölgyek ruhái, az önfeledten játszó gyermekek tánca, a vágató lovak szerszámzata, a mesteremberek tevékenysége csupa olyan látványelem, amin a figyelmes tekintet nem tud átsuhanni. Az alkotó pontosan megfigyel és ábrázol egyszerre, nem értékkel, szubjektumát az alkotási folyamatra korlátozza.

Manapság a kortárs grafikusok nagy része teljesen elszakadt a rézkarc, rézmetszet, litográfia és fametszet világától, harsány, provokatív, gondolatszegény számítógépes alkotásokat, nyomatokat készítenek egyre többen minden rajztudás nélkül, hiszen a számítógépes programok mindenre képesek. De van egy csendes, konzervatív kisebbség, akik nem óhajtának haladni a korrallal, a régmúlt eszményeit, mestereit tisztelik. Ennek a kifejezése volt egy magyar grafikai pályázat, amelyet Piranesi emlékére írtak ki. A legnevesebb alkotók gondolkodtak el a témán, készítettek munkákat Piranesi szellemében a mai Budapestről. Számomra Takáts Márton rézkarcai a reveláció erejével hatottak. Igen, ma is vannak olyan emberek, akik képesek ilyen kvalitással alkotni. Figyelve Takáts munkásságát, megértettem, mennyire fontos az, hogy egy alkotó minél messzebbre előre tekintsen, ne ötletszerűen dolgozzon, hanem valahonnan elindulva, egy gondolati ívet bejárva eljusson valahová. Megismerve Orosz István, König Frigyes, Frimmel Gyula rajzait, igazolva láttam az előbb leírtakat. Ezek a művészek képalkotói munkásságuk mellett szakkönyvek szerzői, tudományos tevékenységük is kiemelkedő. Ezek összefüggő, egymást erősítő folyamatok.

Számos olyan kiállítást láttam, könyvet olvastam el, utazási élménnyel gazdagodtam, amelyek mint mozaikdarabkák rakódtak egymás mellé. Mint ahogyan gyöngyöket fűzünk egy fonálra, úgy töltődünk fel emlékekkel, benyomásokkal, impressziókkal. Ezek a mozaikdarabkák összeállnak egy képpé, a gyöngyszemek egy nyakláncá terebélyesednek. Utazások, olvasmányélmények, kiállítások, emlékek, leírások, legendák és mesék végül esszenciává válnak, melyek meghatározzák az alkotó gondolkodását. Ezek az apró mozaikdarabkák azonban nehezen állnak össze. Például nem is tudtam akkor, hogy az a kiállítás, amelyet tíz éve Veszprémben láttam, mennyire fontos lesz az életemben. A bemutató az ideális város eszményéről, annak megvalósíthatóságáról szólt. Építészek és képzőművészek gondolatkísérlete volt, tervek, rajzok, makettek, installációk szerepeltek ott, felidézve Platón, Vitruvius, Morus Tamás, Andrea Johann Valentine és a reneszánsz mesterek elméleteit. Volt, amelyik a formára, a másik a funkcióra, hierarchiára, tagoltságra, középületekre, közterekre tette a hangsúlyt, mások maketteket készítettek, szöveggel illusztrált képeket alkottak. Meglepő volt a korabeli kiállításoktól eltérő téma és a megvalósítás, de a tárgyak és rajzok mély benyomással voltak rám.

